

YkemaNieuws

Familiewapen Ykema/Ijkema

Nieuwsbrief *Van de* *Commissie stamboomonderzoek* *Familie Ykema/Ijkema*

Nieuwsbrief nr. 1

datum: december 2000

INHOUD.

1. Van de voorzitter.
2. Response op de enquête.
3. De familienaam Ykema.
4. Verrassende ontwikkelingen.
5. Allerhande.

1. Van de voorzitter.

Beste familieleden,

Voor jullie ligt het eerste exemplaar van **YkemaNieuws**, de nieuwsbrief, die de Commissie Ykema twee keer per jaar hoopt te versturen. Wij zullen jullie op deze wijze op de hoogte houden met de voortgang van het familieboek en willen daarbij bovendien wat wetenswaardigheden vertellen aangaande de Ykema (Wymbritseradeel) familie.

Ons groepje is zo'n zes jaar geleden ontstaan doordat mijn vader, Johannes Ykema, een aantal mensen optrommelde waarvan hij wist of vermoedde dat ze op zoek waren naar voorouders met de naam Ykema of Ijkema. Mijn vader begon zelf al met familieonderzoek in de vijftiger jaren, toen wij nog in Leeuwarden woonden. Door veel speurwerk op de Kanselarij (Provinciaal archief), in oude kerkboeken en andere documenten kon hij een behoorlijke hoeveelheid informatie vergaren. Jarenlang heeft hij het laten liggen, tot een jaar of zes geleden, toen hij tijdens een oriënterend bezoek van Marten Ykema en Cor Bakker bij hem thuis, met hen van mening was, dat het Ykema familieonderzoek weer opgepakt moest worden om de bekende en nog boven water komende familiegegevens te verzamelen en centraal te registreren. Mogelijkerwijze zou een en ander daarna kunnen resulteren in het verschijnen van een Ykema familieboek. Hij was inmiddels de tachtig al ruim gepasseerd maar niettemin boordevol energie en enthousiasme en nodigde een aantal 'Ykema deskundigen' uit voor een bijeenkomst bij hem thuis. Na diverse telefoongesprekken lukte het hem een negental Ykema's en met de familie Ykema verwante personen naar Harderwijk te krijgen. Op 12 november 1994 vond bij hem de eerste Ykema bijeenkomst plaats.

In de jaren die volgden was hij de enthousiaste animator van de Commissie activiteiten. Inmiddels zijn we een aantal jaren verder en is mijn vader vorig jaar helaas overleden (op 92-jarige leeftijd). Op zijn sterfbed verzocht hij mij om zijn werk als voorzitter van de stamboomcommissie te willen voortzetten.

De andere leden van onze commissie zijn op dit moment:

Cor Bakker uit Arnhem, onze secretaris, (kleinzoon van Lolke Ykema). Hij maakt de verslagen van de bijeenkomsten van de Commissie, is redacteur van YkemaNieuws en verzorgt de Ykema correspondentie naar buiten toe.

Marten Ykema uit Ede, onze penningmeester, heeft de verantwoording over de financiën van de Commissie en voert de administratie. Bovendien houdt hij de informatie up to date van alles wat met de stamboom te maken heeft. Hij heeft daarvoor een genealogisch programma op zijn computer, waarin de stamboomgegevens op overzichtelijke wijze worden gerangschikt. Wat Marten doet, is het echte monnikenwerk en kost veel tijd en geduld. Hij zet het stamboomonderzoek voort waarmee mensen als zijn overgrootvader **Hendrik Cornelis Ykema**, diens achterneef **Klaas Aukes Ykema** en mijn vader **Johannes Ykema** en anderen zijn begonnen. Dankzij Martens inspanningen is de Ykema-stamboom nu vrijwel compleet. Lid van de commissie is verder **Yvonne Ykema-Commandeur**, de moeder van Marten, (eveneens te Ede,) die zich bezig houdt met de familiegeschiedenis van wat de Haagse tak van de Ykema's genoemd zou kunnen worden en momenteel telefonisch, nog onbekende familieleden probeert op te sporen.

Dan is er **Gyb de Boer** uit Heerde, weduwnaar van Foekje Bootsma, een Ykema nazaat in de vrouwelijke lijn. Hij heeft na het overlijden van mijn vader zijn huis beschikbaar gesteld om er als Commissie bijeen te komen en dat doen wij dan enkele keren per jaar. Gyb is een echte speurneus, die onder anderen veel weet van de achtergronden van de Ykema's en aanverwante families in de Friese Zuidwesthoek.

Arjen IJkema uit Hoogeveen, emeritas predikant, heeft in de vakantietijd nog wel eens als voorganger op de kansel gestaan voor de watersporters in het kerkje van Sandfirden, een watersportdorpje tussen de meren van Zuidwest Friesland, op ca. 8 km van IJlst. In Sandfirden en omgeving hebben in het verleden heel wat Ykema's en hun voorvaderen gewoond. Dit is nog te zien op het kerkhofje bij de kerk, waar een aantal Ykema's begraven ligt.

De leden **Yco Ykema** uit St Annaparochie en **Willem Ykema** uit Sneek kunnen momenteel door hun persoonlijke omstandigheden de commissievergaderingen niet bijwonen. De bezoeken van Yco aan het Ryksargyf te Leeuwarden hebben al heel wat Ykema informatie opgeleverd.

Veel informatie, die wij in het familieboek kunnen gebruiken, staat al in de computer van Marten opgeslagen. Toch komen er steeds weer nieuwe gegevens boven water. Ook daarover houden wij u in onze nieuwsbrief op de hoogte.

Diegene, die meent unieke informatie of voorwerpen te bezitten, die een directe relatie hebben met de historie van de Ykema/IJkema familie en kopieën en/of foto's daarvan beschikbaar wil stellen, wil ik vragen, dit schriftelijk aan Cor Bakker te willen melden. Wij doen er, indien geschikt geacht, graag iets mee.

Wanneer het familieboek uit zal komen, weet ik niet. Ik verwacht, dat het nog wel een jaartje of drie zal duren, voor het zover is, maar wij werken er gestaag aan en houden u via deze nieuwsbrief op de hoogte van de stand van zaken.

Met familiale groeten,

Rely Ykema, voorzitter. Glimmen.

2. Response op de enquête.

Met tussenpozen zijn vanaf januari tot midden mei van dit jaar in totaal **151** formulieren met begeleidende brief de deur uitgegaan om te peilen hoe groot de belangstelling is voor de aanschaf van het Ykema familieboek. **67** personen hebben hierop gereageerd Er is voorlopig belangstelling voor een kleine **120** boeken. We hopen dat de definitieve belangstelling nog aanmerkelijk groter zal worden, maar vinden dit aantal toch voldoende om met goede moed door te gaan met de realisatie van het Ykemaboek. Verzekerd van jullie aller steun, moet dat lukken! **50** personen gaven zich op als abonnee van de nieuwsbrief, die we eenvoudigweg “YkemaNieuws” hebben genoemd. Ook de mensen die hebben gereageerd maar geen abonnement hebben genomen, ontvangen dit eerste exemplaar. Dit omdat we hierbij iedereen heel hartelijk willen bedanken voor haar of zijn reactie en de aanvullingen en informatie die daarbij soms werden gegeven.

Wie alsnog besluit om voor het seizoen 2000/2001 een abonnement op YkemaNieuws te nemen wordt verzocht dit te melden bij het secretariaat en de verschuldigde **5** gulden te storten op bankrekening 963274309 tnv. Ykema M.E. te Ede. Er zijn nog enkele abonnees die nog geen f.5 hebben overgemaakt. Aan hen hierbij het vriendelijke verzoek dit zo spoedig mogelijk te doen. Vriendelijk dank daarvoor.

3. Iets over de de familienaam Ykema.

De naam **Ykema** is een zogenoemd patroniem, een familienaam die afgeleid is van de eigenaam van de (voor)vader. “**Yke**” is de Friese jongensnaam van de (voor)vader, “ma” betekent “zoon (nazaat) van”.

De naam Ykema in onze familie komen we voor het eerst tegen in het eind van de zeventiende eeuw (1696) als **Joannes Yckes Yckema** (1636 - ca.1702) boer te Westhem, in de autorisatieboeken wordt genoemd als curator en bijzitter is van de grietenij Wymbritseradeel. Nu een gemeente in Zuidwest Friesland.

In 1811, toen Napoleon het hebben van een achternaam verplicht stelde, hebben voor zover bekend nog twee families in de Zuidwesthoek van Friesland de familienaam **Ykema** aangenomen. Er zijn geen familiebanden gevonden van onze familie (**de Wymbritseradeel Ykema's**) met deze beide Ykema families, die we vanwege hun afkomst de **Haskerland Ykema's** en de **Gaasterland Ykema's** noemen. Ook zijn er geen familiebanden met het Groningse geslacht **Ritsema van Ikema**. Een deel van de Haskerland Ykema's stamt via de vrouwelijke lijn en de Duitse familie **Hoffmann** af van **Maarten Luther**. Voorouders van een dergelijke allure hebben de Wymbrits.-Ykema's, voor zover bekend, niet. De bekende schaatser en olympische medaillewinnaar, **Jan Ykema**, die we graag in de familie hadden willen hebben, is helaas voor ons, een telg uit het geslacht van de Gaasterland Ykema's. Met een I-grec als eerste letter van de familienaam, is het niet vreemd dat op het originele **Ykema** de variant **Ijkema** (met de ij van ijzer) is ontstaan. Niet alleen buiten de provincie Friesland. Ook in Friesland zelf zie je in familieadvertenties dat een en dezelfde familie soms Ykema en dan weer Ijkema als familienaam gebruikt. Ijkema's die dat wensten hebben in het verleden, soms met de nodige moeite, bij de Burgerlijke Stand de IJ weer in een Y kunnen laten veranderen.

4. Verrassende ontwikkelingen.

Er hebben zich tussen nu en ongeveer een jaar terug een paar verrassende ontwikkelingen voorgedaan die we jullie niet willen onthouden. Hier komt de eerste:

In het Genealogysk Jierboek 1999, uitgegeven bij de Fryske Akademy in Leeuwarden, dat in het najaar van 1999 verscheen, is een artikel opgenomen van **Jelle de Jong** architect te Lemmer met als titel ‘Buwa Wabbaz’ te Sandfirden. De heer de Jong, een bekend genealoog in Friesland, was op zoek naar de voorouders van zijn moeder en kwam al terugzoekend in de tijd, tenslotte bij de genoemde **Buwa Wabbaz** terecht in Sandfirden, het plaatsje tussen de meren van de Zuidwesthoek van Friesland, dat hiervoor eerder genoemd werd door Rely Ykema. Deze Buwa Wabbaz, boer onder Sandfirden, die rond 1450 geboren moet zijn en voor 1511 overleed, bleek, tot onze niet te beschrijven verrassing, in directe mannelijke lijn stamvader te zijn van de Wymbrits. Ykema’s. Tot dan was de oudst bekende voorvader de hier eerder genoemde **Joannes Yckes Yckema** (1636-ca 1702) boer te Westhem, vier km. ten noordoosten van Sandfirden.. Over zijn herkomst waren wel gissingen gemaakt, die min of meer als vaststaande feiten werden beschouwd, maar die bleken plotseling van geen waarde meer te zijn. Zo werd geheel onverwacht in één klap een periode van bijna 200 jaar en 5 generaties aan de Ykema stamboom toegevoegd. Als we de vader van Buwa Wabbaz, ene verder onbekende **Wabba** meerekenen, kwamen er zelfs zes generaties bij.

De tweede verrassende gebeurtenis was het feit, dat in mei van dit jaar bij het uitbreken van de in slechte conditie verkerende houten vloer van de kerk van Westhem, vier Ykema grafstenen te voorschijn kwamen. Het oudste graf is van stamvader **Yke Johannis Ykema** (1680-1751), zoon van de hierboven genoemde ‘eerste’ Ykema, **Joannes Yckes Yckema** (1636- ca.1702). Naast hem het graf van zijn echtgenote **Trijntje Grotjus (Grotius)** (1688-1768). Verder Ykes zoon **Johannes Ykes Ykema** (1717-1798) stamvader van de **Johannestak** van de Ykema’s, Deze drie graven liggen naast elkaar in het middenpad voor het hekje bij de preekstoel. Een vierde graf ligt apart bij de ingang van de kerk. Het is van **Mary Jans Bouma** (1688-1768), de echtgenote van **Theodorus Ykes Ykema** (1730-1821), broer van Johannes Ykes, net genoemd en stamvader van de **Theodorustak**. De graven van Theodorus en de andere broer **Harmen Ykes Ykema** (1722-1782), stamvader van de **Harmentak** ontbreken. (De stamboom van de Wymbrits. Ykema’s splitst zich bij de drie broers **Johannes Ykes, Harmen Ykes en Theodorus Ykes** in de drie genoemde takken). De grafstenen zijn in goede staat, maar drie van de vier stenen zijn door menselijke vernielzucht voor een deel beschadigd. Zij het dat die vernielzucht een historische achtergrond heeft. De vernielingen zijn aangebracht in 1795 toen de Prins van Oranje het land was uitgejaagd en de patriotten aan de macht kwamen. Onder het nobele motto van de Franse Revolutie: “Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap” achtte men het niet langer toelaatbaar, hetzij dood of levend, familiewapens en andere uiterlijke tekenen van rang en stand te voeren. Op drie van de vier graven is derhalve het familiewapen weggebeiteld. Alleen de grafsteen van **Johannes Ykes Ykema** is onbeschadigd. Het is het jongste graf van de vier en van 1798. Kennelijk waren de scherpe kantjes van het patriottisme er toen al zodanig af dat het verantwoord was een mooi versierde grafsteen met familiewapen te laten maken. Deze steen is overigens het eerste tastbare bewijs dat de Ykema’s al heel vroeg een familiewapen hadden. In een volgende nieuwsbrief zullen we wat nader op dit familiewapens en de variant daarop ingaan. De graven zijn op verzoek te bezichtigen. De sleutel van de kerk ligt bij veehouder Jacobi, de boerderij naast de kerk.

5. Allerhande.

Belangrijke adressen: - **Rely (Aurelius) Ykema**. Voorzitter. Zuidlaarderweg 12, 9756 CH Glimmen t. 050-4062727. Email a.j.ykema@hccnet.nl

- **Marten E. Ykema:** Pen.meester, admin. Jordaensstr. 5 6717 RK Ede. t.0318-635572.email marten@ykema.myweb.nl. Ykema websites: www.ykema.myweb.com en www.family.ykema.com .**Giro: 963274309** tnv Ykema M.E. Ede. “ Ykema Nieuwsbrief”.
- **Cor Bakker.** Secretaris. Redactie YkemaNieuws Geffenstraat 3, 6844 HB Arnhem. Tel. 026-3814234 Email corn.bakker@freeler.nl

- Tot slot: De volgende **YkemaNieuws** verschijnt in april/mei 2001. Daarom bij dezen alvast:

Prettige kerstdagen en een goed nieuwjaar!